

Erikohtud - Saksamaa

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje [de](#) originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.
Järgmised keeleversioonid: [el](#) [en](#) [fr](#) [hu](#) [ro](#) on juba tõlgitud.

Selles osas antakse ülevaade erikohtute korraldusest Saksamaal

Erikohtud

Töökohtud

Töökohtud tegelevad peamiselt tööandja ja töövõtja vahel sõlmitud lepingutest tulenevate tööõiguslaste vaidlustega (üksikisikuid käsitlev tööõigus). Töökohtud tegelevad samuti vaidlustega kollektiivlepingu osaliste vahel, näiteks ametiühingute ja tööandjate liitude vahel (kollektiive käsitlev tööõigus).

Esimese astme kohtud on liidumaade (*Länder*) töökohtud. Seal menetletakse kohtuasju kodades, kuhu kuulub üks elukutseline kohtunik ja kaks kohtukaasistujat, kellest üks esindab töövõtjat (töövõtjaid) ja teine tööandjat (tööandjaid). Teatavaid ilma ärakuulamiseta tehtavaid otsuseid teeb elukutseline kohtunik ilma kohtukaasistujate abita.

Kõrgemad töökohtud (*Landesarbeitsgerichte*, mis samuti on liidumaade kohtud) menetlevad esimese astme töökohtu otsuste peale esitatud edasikaebusi. Ka neis koosnevad kohtu kojad ühest elukutselisest kohtunikust ja kahest kaasistujast, kellest üks esindab töövõtjat (töövõtjaid) ja teine tööandjat (tööandjaid).

Kõrgeima astme kohtuks on [liidu töökohus](#) (*Bundesarbeitsgericht*), mille kolleegiumid koosnevad kolmest elukutselisest kohtunikust ja kahest kaasistujast, kellest üks esindab töövõtjat (töövõtjaid) ja teine tööandjat (tööandjaid).

Halduskohtud

Haldusotsuseid tehakse kohtusüsteemi kolmes eri harus: üldhaldusvaldkonna pädevusega kohtutes, sotsiaalkohtutes ja maksukohtutes. Üldhaldus-, sotsiaal- ja maksuvaldkonna kohtupädevuse oluliseks iseloomulikuks jooneks on *ex officio* põhimõte (ametist tuleneva pädevuse põhimõte *Amtsermittlung*). Seejärel peavad kohtud juhtumi asjaolusid omaalgatuslikult uurima (st mitte üksnes ühe poole nõudmisel ja mitte tõendite esitamise taotlustest sõltuvalt). Niiisugune kord on kehtestatud seetõttu, et kohtuotsuse asjaolude õigsus mõjutab avalikku huvi.

Üldised halduskohtud

Üldhaldusvaldkonna pädevus hõlmab kolme instantsi.

1. **Esimese astme kohtud** on liidumaade halduskohtud (*Verwaltungsgerichte*).
2. **Teise astme kohtud** on liidumaade kõrgemad halduskohtud (mida nimetatakse kas ülemhalduskohtuks (*Obrverwaltungsgericht*) või liidumaa kõrgemaks halduskohtuks (*Verwaltungsgerichtshof*)).
3. **Kõrgeima astme kohtuks** on liidu halduskohus (*Bundesverwaltungsgericht*).

Liidumaade halduskohtud on tavaliselt esimese astme kohtud. Kõrgemad halduskohtud on peamiselt apellatsioonikohtud, mis uurivad esimese astme kohtu otsuste faktilisi ja õiguslikke asjaolusid. Mõne erandiga on liidu halduskohus peamiselt apellatsioonikohus, mis uurib üksnes õiguslikke asjaolusid (*Revision*).

Üldhaldusvaldkonna pädevusega kohtud on põhimõtteliselt pädevad menetlema kõiki haldusasutuste ja üksikisikute vahelisi kohtuvaidlusi, mis käsitlevad haldusõigusnormide korrektset kohaldamist. Üldkohtud on (halduskohtute asemel) siiski pädevad menetlema neid kohtuasju, mis käsitlevad riigiasutuse osalemist majandusvaldkonnas tsiviilõiguse alusel (toimides nagu eraettevõtte), ja kõiki nimetatud tegevusest tulenevaid kohtuvaidlusi. Lisaks sellele on haldusvaldkonna pädevusega kohtud

vabastatud kohtuvaidluste menetlemisest, mida vastavalt seadusele menetletakse kas üldkohtutes, või sotsiaal- või maksuvaldkonna pädevusega kohtutes.

Põhimõtteliselt langetab halduskohtu otsuse kohtukolleegium. Liidumaa halduskohtud koosnevad kolmest elukutselisest kohtunikust ja kahest kohtukaasistujast. Kõrgem halduskohus koosneb tavaliselt kolmest elukutselisest kohtunikust. Liidu halduskohus koosneb viiest elukutselisest kohtunikust. Liidumaa halduskohtutes võib kohtuasja menetleda siiski ka üks kohtunik.

Sotsiaalkohtud

Sotsiaalvaldkonna kohtupädevus on nagu haldusvaldkonna kohtupädevuski jagatud kolme instantsi kohtute vahel. Lisaks esimese astme sotsiaalkohtule (*Sozialgericht*) on igal liidumaal ka teise astme sotsiaalkohus (*Landessozialgericht*) kui apellatsioonikohus ja liidu tasandil liidu sotsiaalkohus ([Liidu sotsiaalkohus \(Bundessozialgericht\)](#)), mis toimib õigusemõistmisel kõrgema apellatsioonikohtuna ning uurib õiguslikke asjaolusid (*Revision*).

Sotsiaalkohtud menetlevad peamiselt sotsiaalkindlustuse (pensionid, õnnetusjuhtumi- ja haiguskindlustus, taastusravikindlustus), töötuskindlustuse ja sotsiaalhoolekandega seotud kohtuvaidlusi. Sotsiaalkohtutes langetavad otsuse samuti põhimõtteliselt kohtukolleegiumid. Sotsiaalkohtu kolleegium koosneb ühest elukutselisest kohtunikust ja kahest kohtukaasistujast. Nii liidumaa sotsiaalkohus kui ka liidu sotsiaalkohus koosneb kolmest elukutselisest kohtunikust ja kahest kohtukaasistujast.

Maksukohtud

Maksuvaldkonna kohtupädevus on esimese astme maksukohtutel ja liidu maksukohtul ([Liidu maksukohtul \(Bundesfinanzhof\)](#)), mis toimib kõrgema apellatsioonikohtuna ning uurib üksnes õiguslikke asjaolusid. Maksuvaldkonna pädevusse kuuluvad peamiselt kohtuvaidlused, mis on seotud riigilõivude, maksude ja tollimaksudega. Maksukohtute kolleegiumid koosnevad kolmest elukutselisest kohtunikust ja kahest kohtukaasistujast; liidu maksukohtu kolleegiumid koosnevad viiest elukutselisest kohtunikust. Maksukohtutes võib kohtuasju menetleda üks kohtunik.

Muud kohtud

Liidu konstitutsioonikohus (*Bundesverfassungsgericht*)

[Liidu konstitutsioonikohus](#) on pädev menetlema konstitutsioonilisi küsimusi käsitlevaid kohtuasju liidu tasandil. Konstitutsioonikohtu otsused põhinevad põhiseadusel (*Grundgesetz*). Liidu konstitutsioonikohtus menetletakse valdavas enamuses põhiseadusega seotud kaebusi. Neid esitavad kodanikud, kelle põhiõigusi on väidetavalt rikutud kas kohtuotsustega, valitsuse tegevuse tulemusena või õigusaktidega. Üldiselt võetakse põhiseadust käsitlev kaebus menetlemiseks üksnes siis, kui muud kaebust ei ole võimalik esitada (nt kui on tegemist kõrgeima astme kohtu otsusega või on kaebuse esitamine erandkorras õigusaktidega lubatud).

Esineb mitut liiki kohtumenetlusi. Need hõlmavad eelkõige õigusaktide põhiseadusele vastavuse abstraktset ja konkreetset kohtulikku läbivaatust ning menetlusi, et kontrollida, kas on järgitud liidu põhiseaduslike institutsioonide pädevusulatust. Liidu konstitutsioonikohtu teatavatel otsustel võib olla õiguslik jõud. Kohus koosneb kahest kolleegiumist, milles kummaski on kaheksa kohtunikku. Kohus langetab otsuseid kodades, milles kummaski on kolm kohtunikku, või kolleegiumis, enamikul juhtudel ilma suulise aruteluta.

Liidumaade konstitutsioonikohtud (*Landesverfassungsgerichte*)/ riigikohtud (*Staatsgerichtshof*)

Liidumaade konstitutsioonikohtud või riigikohtud on vastavate liidumaade (*Länder*) konstitutsioonikohtud. Neis menetletakse peamiselt põhiseadust käsitlevaid kohtuvaidlusi riigiõiguse (*Landesrecht*) alusel, mis hõlmab samuti nende kohtute loomist, haldamist ja pädevust.

Lingid

[Liidu töökohus \(Bundesarbeitsgericht\)](#)

[Liidu halduskohus \(Bundesverwaltungsgericht\)](#)

[Liidu sotsiaalkohus \(Bundessozialgericht\)](#)

[Liidu maksukohus \(Bundesfinanzhof\)](#)

[Liidu konstitutsioonikohus \(Bundesverfassungsgericht\)](#)

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 29/08/2019